XVII. — POLYCHAETE ANNELIDEN VERZAMELD DOOR HET RIJKSINSTITUUT VOOR BIOLOGISCH VISSCHERIJONDERZOEK.

DOOR Dr. R. HORST.

Lepidonotus squamatus L. juv.

Waarn. 134. Enkhuizerzand. 7 Febr. 1906.

Zooals vroeger door mij aangetoond, is deze soort vrij gemeen in de Zuiderzee.

Eunoa nodosa M. Sars.

Waarn. 16. 55° 40′ N. Br., 0° 50′ W. L. 8 Maart 1914.

Harmothoë (Evarne) impar (Johnst.).

Waarn. 69. Molengat. 16 Oct. 1913.

De schubben stemmen geheel overeen met de beschrijving en afbeelding door Mc Intosh gegeven (British Annelids, p. 353, pl. XXXII, fig. 18).

Nereis virens M. Sars.

Waarn. 7. Vangdam. 30 Juli 1915.

Slechts het vooreinde van het lichaam, uit elf segmenten bestaande, is aanwezig.

? *Nereis pelagica* L.

Waarn. 11. St. Abb's Head. 55° 56′, 2° 3′. 11 Maart 1914.

Nereis diversicolor O. F. Müll.

Zuidwal in de modder, Helder. Septb. 1899.

Nereis dumerilii Aud. & Edw. juv.

Waarn. 17. Riepel. 11 Mei 1916.

„ 30. Wieringen. 1 Aug. 1916.

Nereis succinea Leuck.

Waarn. 13. Ingang Dollart. 4 April 1908.

Helder. Op de Bellona. 10 Octb. 1899.

Van deze soort werden zeven exemplaren gevischt bij den ingang van de Dollart. Zij stemmen (op één na) zoowel ten opzichte van de bewapening der slurp als van den bouw der parapodia geheel overeen met de beschrijving en afbeelding van deze soort door mij gegeven in de Anneliden der Zuiderzee [1]). Slechts bij één exemplaar vertoont de slurp een afwijkende bewapening, daar instede van de ronde groep van 6 à 10 paragnathen op veld VI, aan de linkerzijde een onregelmatige groep van 5, rechts maar één paragnaath voorkomt. Hoewel dus in de slurp-bewapening eenige variatie optreedt, kan ik mij toch niet vereenigen met de

1) Tijdschr. Ned. Dierk. Vereeniging (2e S.), dl. XI, 1910.

onderstelling van Mc Intosh [1]), dat deze soort identisch zijn zou met *Nereis (Perinereis) longipes* St. Jos. [2]); want behalve dat bij deze soort op veld VI een dwarse, kielvormige paragnaath voorkomt, vertoonen de parapodia van het voorste lichaamsgedeelte een veel stomper voorkomen, en hebben ook de sikkel-vormige borstels een anderen bouw, daar hun eind-lid als „zeer kort" beschreven wordt. Het grootste exemplaar heeft een lengte van 80 mm.; het is een incompleet ♀ met eieren.

Nephthys hombergi Aud. & Edw.

Waarn. 12. Vangdam. 22 April 1916.

„ 7. Wierbalg. 22 Febr. 1916.

Glycera goësi Malmgr. [3]).

(— *rouxii* Aud. & M. Edw.) [4]).

Waarn. 73. 55° 12′ N. Br., 1° 15′ W. L. 6 Juli 1909.

De door Malmgren van deze soort gegeven afbeeldingen zijn zóó nauwkeurig, dat de door hem gegeven naam wel mag behouden blijven, al ontbreekt eene uitvoerige beschrijving er aan; alleen, zooals Arwidsson [5]) terecht opmerkt, schijnt eene vergissing in de verklaring der figuren ingeslopen, daar 82 D het voetje van voren voorstelt en 82 C van achteren gezien, en niet omgekeerd, zooals de verklaring aangeeft. Kenmerkend voor deze *Glycera*-soort is de aan de voorzijde van het voetje ontspringende kieuw, die bij onze exemplaren dan ook duidelijk zichtbaar is. 4 incomplete exemplaren.

Autolytus verrilli Marenz.

Autolytus alexandri Malmgr. *(Saccонereis)* [6]).

Waarn. 10. Station H. 6 (53° 43′ N. Br., 0° 33′ O. L.), 9 Febr. 1907.

Op bovengenoemd Station werden twee vrouwelijke geslachts-zooïden van Syllidae gevangen, die m. i. met *Autol. verrilli* moeten geidentificeerd worden, hoewel deze tot nu toe niet in de Europeesche wateren werd aangetroffen; want het exemplaar door Malmgren beschreven, was afkomstig uit Davis-strait, terwijl het door Verrill vermelde verzameld werd bij Salem (Mass.). De exemplaren zijn licht bruin gekleurd, met een donkere streep langs de rugcirri. Het grootste exemplaar heeft een

1) British Annelids, p. 296.
2) Ann. Sc. Nat. (sér. 8) dl. V (1898), p. 314.
3) Annulata polychaeta Spetsbergiae enz., 1867, p. 71, pl. XIV, fig. 81.
4) E. v. Marenzeller, Polychaeten des Grundes ges. 1893, 1894; 1902, p. 17.
5) Zur Kenntniss der Gatt. *Glycera* und *Goniada*, 1897, p. 4.
6) Malmgren, loc. cit. 1867, p. 37, Pl. VII, fig. 39.
Levinsen, Systemat.-geograf. oversigt Nordiske Annulata, 1883, p. 90, Pl. VII, fig. 10.
Het voedster-dier van *Autol. alexandri* is *Stephanosyllis ornata* van Verrill. (New England Annelida: Trans. Connecticut Acad. Vol. IV, 1881); daar echter meer Syllis-species de soort-naam *ornata* dragen, heeft v. Marenzeller daarvoor *Autol. verrilli* in de plaats gesteld. (Die Polychäten d. Bremer Exped. nach Ostspitzbergen: Zoöl. Jahrb. Bd. VI, 1892).

lengte van 8 mm. Het lichaam bestaat uit drie afdeelingen: een voorste, slechts uit 13 segmenten bestaande, die enkel met sikkelvormige borstels voorzien is; daarop volgt de middelste afdeeling, uit circa 30 segmenten bestaande, die bovendien lange zwemborstels dragen en een smaller staartgedeelte, wier parapodia eveneens enkel met sikkelvormige borstels zijn voorzien. De kop, met zwak gebogen voorrand, draagt drie antennen, die ongeleed zijn; zij zijn zoo sterk gekronkeld, dat de juiste lengte niet is te bepalen. Aan iedere zijde van den kop bevindt zich een groot, oranjekleurig oog, dat vermoedelijk uit twee is samengesmolten, waarvan het voorste groote benedenwaarts, het achterste, kleinere bovenwaarts gekeerd is. Het buccaalsegment is met twee lange tentakelcirri voorzien, waarvan de bovenste langer is dan de onderste. Dan volgen 13 borsteldragende segmenten, wier parapodia enkel korte, sikkelvormige borstels dragen, terwijl hun dorsale cirrus over de geheele breedte van het lichaam reikt. De schaft van de sikkelvormige borstels heeft een knopvormig verdikt einde, dat in de lengte fijn gegroefd is en een kort, gevorkt eind-lid draagt. Daarop volgt de middelste, eierdragende afdeeling van het lichaam, wier parapodia behalve de sikkelvormige borstels een bundel van lange zwemborstels bezitten; tenslotte komt het smalle staartgedeelte, dat uit ongeveer 25 segmenten bestaat en enkel met sikkelvormige borstels is voorzien.

Eulalia viridis Müll.

Op oesterschalen. N. Zuiderzee. Dec. 1913.

Waarn. 14. Stompe. 9 Septb. 1915.

„ 2. Wierbalg. 1917.

? *Lumbriconereis nardonis* Gr. [1]).

Waarn. 31. Groot Zilverdiep. 54° 4′ N. Br., 2° 46′ O. L. 24 Jan. 1905.

Een klein, incompleet *Lumbriconereis*-exemplaar moet vermoedelijk tot bovengenoemde soort gebracht worden, daar in de voorste parapodia saâmgestelde borstels worden aangetroffen, die, gelijk bekend, bij *L. fragilis* O. F. Müll. geheel ontbreken. Volgens Michaelsen [2]) is zij vrij algemeen in het zuidelijk gedeelte der Noordzee.

Ammotrypane aulogaster Rthke.

Waarn. 97. 58° 12′5 N. Br., 0° 0′ O. L. 15 Juli 1912.

Ophelia limacina Rthke. var.

Waarn. 25. Westerschelde, 18 Aug. 1884.

Waarn. 76. Bruine bank. 27 Septb. 1904.

Waarn. 52. Texelgrond. 53° 8′ N. Br., 3° 53′ O. L. 1906.

1) Grube; Actiniën, Echinodermen und Würmer, 1840, p. 79.
2) Die Polychaetenfauna der deutschen Meere, 1897, p. 14.

Waarn. 86. Diepwaterkanaal. 19 Juli 1907.

Waarn. 58. Station H. 12. 52° 42′ N. Br., 3° 37′ O. L. 18 Juni. 1909.

Onze exemplaren stemmen, wat betreft den bouw van het achtereinde van het lichaam, niet geheel overeen met de beschrijving van Rathke [1]) en Fauvel [2]). Volgens deze onderzoekers vertoonen de achterste segmenten op de rugzijde aan iederen kant een of twee rijen longitudinale plooien, terwijl het anaaleinde omgeven is door een krans van papillen, waarvan de twee ventrale 't grootst zijn. Bij een exemplaar van Groenland in de verzameling van het Leidsch Museum, zijn de bovengenoemde overlangsche plooien en papillen duidelijk herkenbaar, ook zijn de borstels in de laatste segmenten zóó kort, dat zij het anaaleinde geheel onbedekt laten. Bij de exemplaren van de Noordzee daarentegen zijn de borstels in de laatste segmenten zóó lang, dat zij een eind voorbij het anaal-einde uitsteken; het laatste is bovendien niet met papillen, maar met duidelijke cirri voorzien evenals *O. radiata* Dl. Ch. van de Middellandsche zee. De laatste drie lichaamssegmenten zijn aan de rugzijde lepelvormig uitgehold, terwijl aan de voorafgaande drie segmenten de dwarse groeven ontbreken en deze dien tengevolge nagenoeg glad zijn; van de longitudinale plooien is geen spoor te zien. De kieuwen beginnen met het 11e borsteldragende segment; dan volgen 21 kieuwdragende segmenten, terwijl de laatste zes segmenten de kieuwen missen. Wat betreft de verspreiding der kieuwen en het aantal segmenten, waaruit het lichaam bestaat, stemmen dus de Noordzee-exemplaren overeen met die uit het hooge Noorden en moeten misschien als een verscheidenheid van deze beschouwd worden.

Eumenia crassa Oerst. [3]).

Waarn. 42. Groote Visschersbank. 16 Juli 1906.

Een exemplaar, ter lengte van 43 mm. Er komen kieuwbundels voor aan het 2e, 3e, 4e en 5e borsteldragende segment. Zooals Malmgren [4]) en Hansen [5]) terecht opmerken, zijn de korte, gevorkte borstels van de ventrale bundel der parapodia daardoor gekenmerkt, dat de beenen aan de binnenzijde fijn getand zijn.

Scalibregma inflatum Rathke.

Waarn. 15. Firth of Forth. 8 Maart 1914.

Station H 2. Wodan. 4 August. 1904.

---

1) Beiträge zur Fauna Norwegens, Würmer, p. 190, pl. X, fig. 4—8.

2) Annélides polychètes non pélagiques de l'Hirondelle et de la Princesse Alice, p. 241, pl. XXII, fig. 1 en 2.

3) Zur Classification der Annulaten: p. 111, pl. III, fig. 17—20.

4) Annulata polychaeta, p. 76.

5) Norske Nordhavs Expedition, 1876—78. Annelidi, p. 36, pl. V, fig. 18.

5 zeer jonge exemplaren, 4 à 5 mm. lang.

? *Polydora* sp.

Beemster-ringvaart bij Avenhorn. 18 Septb. 1918.

In bovengenoemde vaart (praktisch zoet water) werden met het Planktonnet Anneliden-larven gevischt, die groote overeenkomst vertoonen met de door Leschke [1]) beschreven en afgebeelde larven van *Polydora ciliata* in het stadium met 3 intertrochale segmenten (fig. 5). De larven, bij wie het anaal-einde eenigszins voorwaarts is omgeslagen, hebben een lengte van circa 0.162 mm. Zij zijn van een prototroche en paratroche wimperkrans voorzien. Het prostomium is zwak ingesneden en met vier oogvlekken voorzien, die in een boogvormige rij naast elkaâr liggen, dan volgen 3 paar parapodia met lange, haarvormige, provisorische borstels gewapend. Het zijn ongetwijfeld Spioniden-larven, vermoedelijk van een Polydora sp., maar daar de haakvormige borstels van het 5e segment nog niet zijn ontwikkeld, valt dit niet met zekerheid uit te maken. *Polydora ciliata* schijnt tot de euryhaline anneliden te behooren; zij werd door Ferronière in den Loire-mond, door mij zelven op verschillende plaatsen van de Zuiderzee aangetroffen.

Lanice conchilega (Pall.).

Helder. Zuidwal in de modder. Septb. 1899.

Waarn. 35. Stompe. 15 Dec. 1915.

" 8. Scheurrak. 14 Septb. 1908. 2 ledige kokers.

1) Beitr. z. Kenntniss der pelag. Polychaeten-larven der Kieler Föhrde. Wissensch. Meeres-Unters. deutscher Meere in Kiel (N. F.) Bd. VII (1903).